

Sygn. akt VII U 1491/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. do SO Jarosław Matuszczak

Protokolant: referent stażysta Magdalena Szczygieł

po rozpoznaniu w dniu 21 stycznia 2016 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z odwołania B. W. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 29 czerwca 2015 r. nr (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej B. W. (1) prawo do emerytury od dnia 01 kwietnia 2015 r.,

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie.

Sygn. akt VII U 1491/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 czerwca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej B. W. (1) prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 poz. 748 ze zm.), dalej: ustawa, w postaci braku 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Pozwany organ rentowy wskazał, iż do stażu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił skarżącej zatrudnienia od dnia 16 listopada 1976 r. do 20 marca 1989 r., od 01 czerwca 1991 r. do 30 sierpnia 1991 r. oraz od 01 października 1994 r. do 31 grudnia 1998 r. w Fabryce (...) sp. z o.o. w S. z uwagi na fakt, iż w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 23 października 2000 r. wskazano, iż ubezpieczona wykonywała pracę o charakterze „zszywanie elementów obuwia” na stanowisku „obuwnik szwacz”, w związku z czym charakter pracy oraz stanowisko nie odpowiada przepisom resortowym tj. zarządzeniu Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 19 z dnia 06 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładzie pracy resoru przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. MG z 1983 r. nr 1 poz. 2), oraz przepisom rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze. Wobec powyższego brak określenia prawidłowego charakteru pracy oraz zajmowanego stanowiska nie pozwala na przyznanie wnioskowanego świadczenia. Organ rentowy uchylił również decyzję z dnia 06 maja 2015 r. (tom I k. 22 akt rentowych).

Odwołanie z dnia 10 lipca 2015r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniosła ubezpieczona B. W. (1), wskazując, iż przez cały sporny okres czasu pracowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczona wniosła również o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: D. B. oraz T. G. (k. 2 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 06 sierpnia 2015 r. (data złożenia 10 sierpnia 2015r.) na odwołanie ubezpieczonej, pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji (k. 3 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. W. (1), urodzona dnia (...), w dniu 10 kwietnia 2015 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach. Ubezpieczona nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 55 lat ubezpieczona ukończyła w dniu 18 grudnia 2014 r.

Okoliczności bezsporne, nadto: wniosek ubezpieczonej o emeryturę – tom III k. 1-4 akt rentowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczona udowodniła według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 22 lata, 4 miesiące i 21 dni, w tym 17 lat i 1 dzień okresów składkowych oraz 5 lat, 4 miesiące i 20 dni okresów nieskładkowych. Organ ten jednakże uznał, że nie udowodniła wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Decyzją z dnia 06 maja 2015 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wskazując jednocześnie, iż w celu ponownego rozpatrzenia wniosku ubezpieczona może przedłożyć dodatkowe dokumenty z których wynikać będzie charakter pracy oraz zajmowane stanowisko.

Okoliczności bezsporne, nadto: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonej – tom III k. nienumerowana akt rentowych, decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 29 czerwca 2015 r. – tom III k. 9 akt rentowych,

Wnioskiem z dnia 29 maja 2015 r. ubezpieczona przedkładając nową dokumentację w tym m.in. świadectwa pracy i umowy o pracę, wniosła o ponowne rozpatrzenie wniosku o emeryturę.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 29 czerwca 2015 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wskazując, iż przedłożone angaże nie wnoszą dostatecznych wyjaśnień w sprawie.

Okoliczności bezsporne, nadto: wniosek ubezpieczonej k. 10 akt rentowych, decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 29 czerwca 2015 r. – tom III k. 22 akt rentowych

W okresie od dnia od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 28 listopada 2001 r. ubezpieczona B. W. (1) była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Fabryce (...) sp. z o.o. w S. (poprzednio Nadbałtyckie Zakłady (...) w S.). Ubezpieczona podpisała pierwszą umowę o odbycie stażu pracy pracę z dniem 16 sierpnia 1976 r. i została zatrudniona na stanowisku obuwnika szwacza. Następnie w okresie od dnia 16 listopada 1976 r. do 20 marca 1989 r. , od dnia 01 czerwca 1991 r. do 30 sierpnia 1991 r. oraz od dnia 01 października 1994 r. do 31 maja 2000 r. wykonywała prace na stanowisku obuwnika szwacza. W powyższym okresie ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała w warunkach szczególnych prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego - przy

nanoszeniu kleju i sklejanii elementów wyrobów z użyciem klejów. W okresie od dnia 01 czerwca 2000 r. do końca zatrudnienia w tym zakładzie skarżąca wykonywała pracę na stanowisku pracownik obsługi-recepcjonista.

Do obowiązków ubezpieczonej należało naklejanie materiałów na obuwiu za pomocą kleju – obróbka obuwiu przed szyciem na maszynie, szlifowanie, klejenie, wykańczanie, ubezpieczona sama również szyla buty również na maszynie. B. W. (1) dostawała gotowe elementy skórzane, ścierała, kleiła i wzmacniała cholewki. Przy wszystkich wykonywanych czynnościach pozostawała narażona na kontakt ze szkodliwym z klejem.

Przez początkowy okres ubezpieczona pracowała w dziale zakładu pracy, nazywanym szwalnią. Następnie została przeniesiona do innego działu (pomieszczenia), ale zakres obowiązków pozostał tożsamy z wyżej ustalonym.

Ubezpieczona pracowała zasadniczo 8 godzin dziennie, a pod koniec zatrudnienia do 12 godzin dziennie.

W okresach od dnia 21 marca 1989 r. do 31 maja 1991 r. i od 01 września 1991 r. do 30 września 1994 r. ubezpieczona przebywała na urlopie wychowawczym.

Dowód: świadectwo pracy z dnia 28 listopada 2001 r. – tom II k. 6 akt rentowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 23 października 2010 r. tom III k. 12 akt rentowych, umowa o odbycie wstępnego stażu pracy tom III k. 13 akt rentowych, umowa o pracę z dnia 25 maja 2000 r. tom III k. 32 akt rentowych, zeznania świadków D. B. i T. G. k. 15-18 akt sprawy, zeznania ubezpieczonej –k. 15-18 akt sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

I. Ocena dowodów:

Powyższy stan faktyczny był niesporny w zakresie w jakim dotyczył przebiegu postępowania przed organem rentowym i jego ustaleń a także wszystkich przesłanek prawa do emerytury w obniżonym wieku z wyjątkiem przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W spornej części Sąd ustalił fakty na podstawie dokumentów prywatnych zgromadzonych w aktach rentowych pozwanego organu w szczególności pochodzących z akt osobowych (świadectwo pracy, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach – w części, umowy, angaże) z okresu zatrudnienia w Fabryce (...) sp. z o.o. w S. (poprzednio Nadbałtyckie Zakłady (...) w S.). Prawdziwość i rzetelność tych dokumentów nie była kwestionowana przez strony i nie budziła wątpliwości sądu za wyjątkiem świadectwa pracy w szczególnych warunkach. Ten ostatni dokument wprawdzie nie był podważany w toku procesu przez organ rentowy (brak takiego zarzutu w odpowiedzi na pozew), jednakże słusznie wskazano w notatce kolegialnej z 24.06.2015 r. (tom III k. 21 akt rentowych), że stanowisko pracy w nim wymienione (obuwnik szwacz) nie było literalnie tożsame z treścią wykazu Am, dział VII, poz. 14, pkt 4 zarządzenia nr 19 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 6 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. MG z 1983 r. nr 1 poz. 2), oraz z nazewnictwem z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Nie powodowało to jednak, że dokument ten był niewiarygodny co do zasady ani, że należało odmówić mu mocy dowodowej. Jak wynika z angaży z k. 14 i 16 (pierwszy na stronie) akt rentowych, jeszcze w dniu 28.01.1982 r. ubezpieczona pracowała na stanowisku obuwnik szwacz. Dopiero od 27.02.1985 r. jej stanowisko zostało określone jako obuwnik. Podobnie z zeznań świadków wynikało, że ubezpieczona wykonywała pracę obuwnika, a ponieważ obsługiwała także maszynę do szycia – także szwacza. Znajdowało to również potwierdzenie w świadectwie pracy, gdzie identycznie określono jej stanowisko pracy. Tym samym opisanie pracy w szczególnych warunkach jako obuwnik szwacz było uzasadnione rodzajem zajmowanych przez ubezpieczoną stanowisk, choć oczywiście należało określić w jakim czasie jakie stanowisko zajmowała.

Dokument ten nie był natomiast wiarygodny jeśli chodzi o wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w okresie od dnia 01.06.2000 r. do dnia 31.10.2000 r., gdyż jak wynikało z umowy o pracę z dnia 25.05.2000 r. oraz zeznań samej ubezpieczonej, w tym okresie wykonywała ona pracę recepcjonistki a nie obuwnika.

Tym samym świadectwo pracy w szczególnych warunkach zasługiwało na wiarę w zakresie w jakim potwierdzało zajmowane przez ubezpieczoną stanowisko i na uznanie, że dowodziło ono wykonywania pracy przez nią w szczególnych warunkach w okresie od dnia 16.08.1976 r. do dnia 31.05.2000 r.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków oraz ubezpieczonej, które w ocenie Sądu co do zasady zasługiwały na wiarę. D. B. i T. G. pracowały w tym samym zakładzie na takich samych stanowiskach co ubezpieczona a zatem miały wiedzę o wykonywanych przez nią czynnościach. Sąd nie dał im wiary jedynie w zakresie, w jakim zeznały, że B. W. (1) pracowała do końca zatrudnienia jako obuwnik, gdyż z jej własnych zeznań oraz z umowy o pracę z dnia 25.05.2000 r. wynikało, że od 01.06.2000 r. pracowała jako recepcjonistka. Świadkowie nie mogli jednak o tym wiedzieć, gdyż wówczas już nie pracowały w zakładzie.

Zeznania też razem z uznanymi za wiarygodne dokumentami tworzą zwartą i logiczną całość.

II. Prawna podstawa rozstrzygnięcia:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącej B. W. (1) jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonej do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Postępowanie dowodowe doprowadziło do ustalenia, że wnioskodawczyni legitymuje się wymaganym 15 –letnim stażem pracy w szczególnych warunkach.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 poz. 748 ze zm., dalej przywoływana jako ustawa), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Natomiast w art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmienionym przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa mówiąc w art. 184 ust. 1 pkt 1 o „przepisach dotychczasowych”, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ((Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Stosownie do treści § 4 tego

rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Z kolei w wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, w dziale VII (W przemyśle lekkim) pod pozycją 14 wskazano prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego.

Zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Wprawdzie okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2), jednakże przepisy rozporządzenia nie mogą uchylać ogólnych zasad dowodzenia uregulowanych w ustawie (w tym wypadku w kodeksie postępowania cywilnego). W związku z tym, w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez k.p.c. środkami dowodowymi.

Bezspornym było, iż ubezpieczona w dniu 18 grudnia 2014 r. osiągnęła 55 rok życia. Wnioskodawczyni na dzień złożenia wniosku udokumentowała okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 20 lat i nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego,

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego, o których mowa w rozporządzeniu uznać można było pracę wykonywaną przez ubezpieczoną w Fabryce (...) sp. z o.o. w S. (poprzednio Nadbałtyckie Zakłady (...) w S.).

Z zebranego materiału dowodowego wynika, iż ubezpieczona pracowała łącznie w fabryce (...) w S. w okresie od 16.08.1976 r. do 31.05.2000 r., zatem ponad 24 lata, z czego wyłączeniu, przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach podlegały okresy urlopów wychowawczych (od dnia 21 marca 1989 r. do 31 maja 1991 r. i od 01 września 1991 r. do 30 września 1994 r.).

W sposób nie budzący wątpliwości zostało udowodnione, iż ubezpieczona była zatrudniona na stanowisku obuwnika –szwacza, a następnie obuwnika, niezależnie od nazwy stanowiska wykonując prace wskazane przepisami rozporządzenia. Do obowiązków ubezpieczonej należało naklejanie materiałów na obuwie za pomocą kleju obróbka obuwia przed szyciem na maszynie, szlifowanie, klejenie, wykańczanie, ubezpieczona sama również szyla również na maszynie. Dostawała gotowe elementy skórzane, ścierała, kleiła i wzmacniała cholewki. Nie była oddelegowana do innych rodzajowo zadań.

Nie ma zatem wątpliwości co do tego, że praca na dużej hali produkcyjnej przy ciągłej obecności par klejów stanowiła pracę w warunkach szkodliwych. Okoliczność ta sama w sobie nie jest jednak tożsama z pracą w warunkach szczególnych.

Z tego względu jak wskazano w rozważaniach wcześniejszych, ustawodawca określił katalogi tego typu prac.

W niniejszej sprawie organ rentowy w trakcie postępowania w przedmiocie wniosku ubezpieczonej o wcześniejszą emeryturę z własnej inicjatywy sięgnął do katalogu takich prac – załącznika do zarządzenia nr 19 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 6 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. MG z 1983 r. nr 1 poz. 2), wskazując na rozbieżności pomiędzy pracami w warunkach szczególnych wskazanymi w załączniku a informacjami zawartymi w świadectwie pracy wydanym ubezpieczonej przez pracodawcę.

Rozważając kwestię wykonywania pracy w szczególnych warunkach należy najpierw odnieść się do wiążącego aktu prawa, tj. wykazu A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia, gdzie w dziale VII (W przemyśle lekkim) pod pozycją 14 wskazano prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego.

Dopiero uszczegółowieniem tej grupy prac jest katalog będący załącznikiem do wskazanego wyżej zarządzenia tj. wykaz A, dziale VII pod poz. 14 pkt 4, gdzie wskazano prace: obuwnik formowacz, szwacz (przy formowaniu cholewek, ćwiekowaniu i przesywaniu obuwia – dublowaniu).

Ponieważ ustalone przez sąd czynności wykonywane przez ubezpieczoną odpowiadały pracy obuwnika i szwacza z tego zarządzenia, należało uznać, iż wykonywana przez ubezpieczoną praca w okresie zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...) stanowiła pracę w warunkach szczególnych.

Zarządzenia resortowe, w tym wskazywane powyżej nie stanowią źródeł powszechnie obowiązującego prawa, i stanowią jedynie pomocnicze akty prawa niższego rzędu oraz dokumenty dotyczące jedynie konkretnych zakładów pracy, do których odwoływali się poszczególni pracodawcy, wskazując w dokumentacji pracowniczej (świadectwach wykonywania pracy w warunkach szczególnych) na rodzaje wykonywanej przez pracowników pracy. Wykazy resortowe wydane na podstawie § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mają charakter informacyjny, techniczno - porządkujący, uściślający oraz mogą mieć znaczenie w sferze dowodowej, stanowiąc podstawę domniemania faktycznego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I UK 403/11, za: Lex). Jednakże z faktu, że właściwy minister, kierownik urzędu centralnego lub centralny związek spółdzielczy w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne (art. 231 k.p.c.), że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie, brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych - stanowić negatywną przesłankę dowodową (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 218/09; podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011 r., I UK 164/11, za: Lex).

Skoro zaś powyższe zarządzenie resortowe, precyzując charakter prac w warunkach szczególnych w zakładach podległych Ministrowi Przemysłu Chemicznego i Lekkiego, któremu podlegało przedsiębiorstwo (...), przewidywało stanowiska obuwnika i szwacza zajmowane przez ubezpieczoną, to wiązało się z nim domniemanie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Domniemania tego nie udało się obalić pozwanemu organowi, a w ocenie sądu dowody przeprowadzone w sprawie w sposób jednoznaczny potwierdziły taki charakter pracy ubezpieczonej w spornych okresach.

Ubezpieczona pracowała zatem stale w szczególnych warunkach przy stałej ekspozycji na szkodliwe substancje zawarte w klejach oraz ich parach, minimum 8 dziennie, a więc w pełnym wymiarze czasu pracy -. cały czas pozostawała narażona na kontakt ze szkodliwym z klejem.

Podsumowując, ubezpieczona wykonując opisane wyżej czynności w sposób stały, w pełnym wymiarze czasu pracy i przez niemalże cały okres zatrudnienia spełniła warunek 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd uwzględnił przy tym, że w okresach od dnia 21 marca 1989 r. do 31 maja 1991 r. i od 01 września 1991 r. do 30 września 1994 r. ubezpieczona przebywała na urlopie wychowawczym i nie zaliczył ich do stażu pracy w szczególnych warunkach.

Okresy bezpłatnego urlopu dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi a następnie urlopu wychowawczego - wykorzystane przed dniem 1 stycznia 1999 r. - są od dnia 28 stycznia 1972 r. okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy w rozumieniu art. 29 ust. 3 ustawy. Okres urlopu wychowawczego pomiędzy 28 stycznia 1972 r. a 1 stycznia 1999 r. wlicza się zatem do ogólnego stażu, od którego zależy prawo do wcześniejszej emerytury (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011 r., I UZP 1/11, za: Legalis).

Jednakże nie jest to równoznaczne z zaliczeniem tych okresów do stażu pracy w szczególnych warunkach.

Jak już wskazano, w świetle § 2 ust. 1 rozporządzenia, praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego i załącznikach do niego (por. z wielu np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22).

Właśnie ta regulacja sprawiła, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 kwietnia 2013 r., I UK 561/12 (niepublikowanym), wykluczył możliwość zaliczenia okresów przebywania na urlopiach wychowawczych do staży pracy w szczególnych warunkach uprawniającego do emerytury z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, które to stanowisko Sąd Okręgowy w niniejszym składzie podziela.

Przewidziane w rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego i art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej rozróżnienie między okresem składkowym i nieskładkowym (zatrudnienia) a okresem wykonywania pracy, jako mające głęboki sens normatywny i społeczny, nie powinno być znoszone w drodze wykładni. Poza tym zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego wnioskodawczyni lub wnioskodawca są obowiązani wykazać, że praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Taka kwalifikacja faktycznego niewykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w okresie trwania zatrudnienia jest uzasadniona charakterem prawa do emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Prawo to stanowi bowiem konsekwencję szybszej utraty zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 stycznia 2000 r., K 18/99, OTK 2000 Nr 1, poz. 1). Wymóg okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze winien więc odnosić się do okresu faktycznego wykonywania takiej pracy, z pominięciem okresów wyłącznie formalnego pozostawania w zatrudnieniu, w których pracownik - zgodnie z treścią łączącego go z pracodawcą stosunku pracy - zajmuje stanowisko, z którym łączy się wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, lecz w rzeczywistości pracy tej nie wykonuje, a tym samym nie jest narażony na uciążliwość związaną z warunkami lub charakterem pracy. Okres niewykonywania pracy nie wpływa zatem na szybszą utratę zdolności pracownika do zarobkowania. Skoro przez pracę w szczególnych warunkach rozumie się wykonywanie takiej pracy, a nie pozostawanie w stosunku pracy, to nie ma podstaw do zaliczenia urlopu wychowawczego do okresu pracy w szczególnych warunkach, skoro pracownik w czasie tego urlopu jest zwolniony z obowiązku świadczenia pracy w takich, szczególnych warunkach.

Nadto, sąd nie zaliczył do pracy w szczególnych warunkach okresu pracy ubezpieczonej od dnia 01 czerwca 2000 r. do końca zatrudnienia w ww. zakładzie, gdyż skarżąca wykonywała w tym czasie pracę na stanowisku pracownik obsługi-recepcjonista.

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczona spełniła wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnęła 55 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentowała okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 20 lat,

nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełniła przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W konkluzji Sąd Okręgowy na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił w punkcie I wyroku zaskarżoną decyzję organu i przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy wziął pod uwagę fakt, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 10 kwietnia 2015 r. oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

W punkcie II wyroku na podstawie art. 118 a contrario ustawy Sąd jako organ odwoławczy od decyzji organu rentowego nie stwierdził jego odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W ocenie Sądu, na gruncie niniejszej sprawy organowi rentowemu odpowiedzialności przypisać nie można. Ustalenie, że odwołująca spełniła warunek 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych było możliwe dopiero po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, obejmującego dowody z zeznań świadków i przesłuchania odwołującej. Organ rentowy nie ma tych możliwości dowodowych w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, gdyż ograniczony jest środkami dowodowymi wymienionymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49).